

НА ПОЧАТКУ НАУКОВОГО ШЛЯХУ

УДК 343.121

Дідюк Ірина Леонідівна –
здобувач кафедри кримінального процесу
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Особливості обґрунтування підстав та умов обрання домашнього арешту

Проведено аналіз особливостей підстав та умов обрання домашнього арешту. Запропоновано можливі шляхи вирішення проблемних питань досудового провадження. Розглянуто порядок обрання домашнього арешту відносно підозрюваних, обвинувачених, у тому числі, які є членами злочинних угруповань.

Ключові слова: досудове слідство, домашній арешт, кримінальне провадження, підстава, розслідування, слідчий, слідчий суддя, умова.

Актуальність теми. Конституцією України та міжнародними документами, зокрема Загальною декларацією прав людини, Міжнародним пактом про громадянські та політичні права, Конвенцією про захист прав людини та основних свобод, людині гарантовано одне з основоположних її прав – на свободу та особисту недоторканість.

Відповідно до частин 2 та 3 статті 29 Конституції України ніхто не може бути заарештований або триматись під вартою інакше як за мотивованим рішенням суду і тільки на підставах та в порядку, встановлених законом [1, с. 141].

У той же час, КПК України передбачає можливість обмеження певних прав громадян. Так, главою 18 КПК України передбачається можливість застосування до особи запобіжних заходів, у тому числі й домашнього арешту.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В теорії кримінально-процесуальної діяльності питання домашнього арешту досліджували та розробляли наступні вчені: К. Т. Балтабаєв, В. М. Биков, М. Й. Вільгушинський, Н. І. Капінус, О. П. Кучинська, Д. А. Лисков, Ю. А. Ліхо-

летова, П. І. Люблинський, Г. С. Іщанов, Ю. Г. Овчинніков, В. О. Попелюшко, О. М. Слободян, О. Ю. Татаров, В. І. Фаринник, М. С. Цуцкірідзе тощо.

Виклад основного матеріалу. З метою забезпечення законності та обґрунтованості обмеження прав підозрюваного при застосуванні запобіжних заходів у КПК України визначено підстави та умови їх обрання. Вони слугують однією з гарантій об'єктивності при застосуванні заходів кримінально-процесуального примусу.

Так, відповідно до ч. 2 ст. 177 КПК України, підставою для застосування запобіжного заходу є наявність обґрунтованої підозри в учиненні особою кримінального правопорушення, а також наявність ризиків, які дають достатні підстави слідчому судді, суду вважати, що підозрюваний, обвинувачений може продовжити злочинну діяльність, знищити речові докази чи інші предмети, що мають значення для кримінального провадження, вплинути на інших учасників кримінального процесу тощо. Слідчий, прокурор не мають права ініціювати застосування запобіжного заходу без наявності для цього підстав, передбачених КПК України.

Наступною гарантією дотримання прав громадян, при обранні запобіжних заходів, є вимога, передбачена статтею 177 КПК України щодо обґрунтування доцільності їх застосування. Зокрема, у своєму клопотанні слідчий, прокурор повинні обґрунтувати, що застосування до підозрюваного, обвинуваченого конкретного запобіжного заходу сприятиме виконанню ними покладених на них процесуальних обов'язків, а також запобіганню спробам: переховуватися від органів досудового розслідування та/або суду; знищити, сховати або спотворити будь-яку із речей чи документів, які мають істотне значення для встановлення обставин кримінального правопорушення; незаконно впливати на потерпілого, свідка, іншого підозрюваного, обвинуваченого, експерта, спеціаліста у цьому ж кримінальному провадженні; перешкоджати кримінальному провадженню іншим чином; вчинити інше кримінальне правопорушення чи продовжити кримінальне правопорушення, в якому підозрюється, обвинувачується.

Як зазначав А. Д. Назаров, обрання конкретного запобіжного заходу залежить від наявності підстав та умов об'єктивної дійсності [2, с. 31].

Таким чином, перш ніж аналізувати особливості підстав обрання запобіжних заходів, у тому числі й домашнього арешту, слід зазначити, що під підставами слід розуміти – причину, достатній привід, який виводить до правдоує що-небудь.

Незважаючи на те, що підстави обрання запобіжного заходу до підозрюваного прямо вказані в законі, серед учених-процесуалістів немає єдиної думки щодо розуміння змісту вказаного поняття, що створює підґрунтя для дискусії.

А. В. Смирнов та К. Б. Калиновський вважають, що підстави обрання запобіжних заходів – це кримінально-процесуальні докази про конкретні факти, що вказують на можливі процесуальні порушення з боку підозрюваного [3, с. 91].

Л. І. Данишина висловлює думку про те, що “підставами для застосування запобіжних заходів у кримінальному процесі є наявність даних, що вказують на необхідність обмеження свободи обвинуваченого” [4, с. 7].

Н. В. Буланова веде мову про підстави обрання запобіжного заходу як про обставини, наявністю яких закон обумовлює застосування запобіжного заходу [5, с. 69].

А. П. Рижаків, розглядаючи підстави обрання запобіжних заходів, наводить думку І. М. Гуткіна про те, що підстава – це єдність двох елементів, сукупність умов, що враховуються при обранні запобіжного заходу, які поділяються на процесуальні та фактичні. До процесуальних підстав віднесено наявність підозри, затримання чи обрання запобіжного заходу. Фактичні підстави – це наявність відповідних даних, що вказують на необхідність обмеження свободи підозрюваного, обвинуваченого [6, с. 9].

З даного приводу Ф. М. Кудін зазначав, що з моменту повідомлення особі про підозру в органи розслідування, для попередження чи припинення протидії розслідуванню, з’являється можливість обрання до особи запобіжного заходу та обмеження її певних прав [7, с. 31].

На переконання П. М. Давидова, під підставами обрання запобіжних заходів слід розуміти: “Два види фактичних даних (доказів): докази, що встановлюють факт настання минулої події, і докази, що встановлюють можливість настання майбутньої події. До першої групи підстав відносяться докази, що підтверджують вчинення злочину і ступінь небезпеки особи, яка його вчинила. До другої – докази, що доводять можливість підозрюваного ухилитися від слідства і суду та відбування покарання, можливість перешкодження розслідуванню чи вчинення нових протиправних дій” [8, с. 13].

На думку Ю. Г. Овчиннікова, під підставами для обрання запобіжних заходів слід розуміти встановлені за допомогою доказів відображені в матеріалах кримінального провадження обставини, які свідчать про те, що обвинувачений: переховуватиметься від органів розслідування та суду; може продовжувати займатись злочинною діяльністю; може здійснювати тиск на свідків чи інших учасників кримінального судочинства, знищити докази тощо [9, с. 21].

Проте, ми не погоджуємось із вказаною позицією у зв’язку з тим, що інформація про перелічені вище ризики може відобразитися не лише в матеріалах кримінального провадження, отриманих за ре-

зультатами проведення слідчих (розшукових) дій, а й внаслідок оперативно-розшукової діяльності.

Так, згідно з даними, отриманими в результаті проведеного нами анкетування слідчих, установлено, що 70 % слідчих при вирішенні питання про обрання запобіжних заходів ураховують дані, отримані в результаті проведення оперативно-розшукової діяльності, 25 % вказали на інформацію отриману при проведенні слідчих (розшукових) дій.

Вказане обумовлюється тим, що інформація щодо можливості настання передбачених у статті 177 КПК України ризиків отримується саме шляхом проведення оперативно-розшукових заходів (відомості, що вказують на бажання підозрюваного переховуватися від слідства і суду (придбання авіаквитків чи квитків на потяг, зняття з реєстраційного обліку, зняття з військового обліку, оформлення віз або закордонного паспорта, надання опору при затриманні), про можливість продовження злочинної діяльності; про намір перешкодити об'єктивному веденню розслідування і розгляду справи в суді тощо.

Як свідчать результати вивчення матеріалів кримінальних проваджень, де підозрюваним обирався запобіжний захід у вигляді домашнього арешту, підставами для обрання вказаного запобіжного заходу були: відсутність у підозрюваного постійного місця проживання; засвідчення факту продажу наявної у власності підозрюваного нерухомості; наявність судимості за однорідними статтями КК України; негативна характеристика з місця роботи, навчання; приналежність підозрюваного до громадянства іншої держави та ін.

Зважаючи на викладене, вважаємо, що підставами обрання запобіжних заходів є наявність припущення про можливість процесуальних порушень з боку підозрюваного.

Загалом, на нашу думку, при вирішенні питання про обрання запобіжного заходу у вигляді домашнього арешту необхідно дотримуватись правила: обраний вид запобіжного заходу повинен мінімально обмежувати права й свободи підозрюваного (обвинуваченого) і, в той же час, максимально забезпечити виконання покладених на нього обов'язків.

Слід також зазначити, що припущення завжди носить характер прогнозу, оскільки в такому випадку мова йде про поведінку або вчинки підозрюваного, що можуть мати місце в майбутньому. Ніхто не може з певністю стверджувати про те, що особа, до якої можуть бути застосовані запобіжні заходи, порушить закон або буде будь-яким способом перешкоджати розслідуванню. Однак, якщо є факти, виходячи з яких вбачається схильність підозрюваного до неправомірної поведінки в період провадження, або інші обставини, передбачені КПК України, то в такому випадку можна говорити про наявні підстави до обрання і застосування запобіжного заходу, зокрема і домашнього арешту.

Кримінально-процесуальним кодексом 1960 року передбачалось, що підозрюваним є особа, яка затримана за підозрою у вчиненні злочину, та особа, до якої застосовано запобіжний захід. Таким чином, набуття особою процесуального статусу підозрюваного пов'язувалось із обранням до неї запобіжного заходу. Тобто спочатку до особи обирався запобіжний захід і з цього моменту вона вважалась підозрюваною, що аж ніяк не узгоджується із законами логіки, оскільки запобіжний захід має на меті попередити можливість саме підозрюваного переховуватись, перешкоджати органам розслідування чи суду, продовжувати злочинну діяльність тощо.

Отже, в КПК 1960 року факт вчинення особою злочину сам по собі був фактичною підставою для обрання запобіжного заходу.

На думку А. І. Сергєєва, “наявності доказів, що лише викривають особу у вчиненні злочину, ще недостатньо для прийняття рішення про обрання запобіжного заходу” [10, с. 205].

В. М. Корнуков також вказує на те, що “віднесення доказів, які свідчать про вчинення особою злочину, і пред'явлення обвинувачення (повідомлення про підозру) до підстав для застосування запобіжних заходів не сприяє правильному з'ясуванню сенсу та змісту закону. Створюється небезпека того, що сам факт пред'явлення обвинувачення (повідомлення про підозру) може бути розцінений як достатня підстава для застосування запобіжного заходу. В результаті до кожного обвинуваченого (підозрюваного), всупереч необхідності, буде застосовуватися запобіжний захід” [11, с. 66].

До речі, за КПК 1960 року в 99 % кримінальних справ, направлених до суду, застосовувались запобіжні заходи.

На думку Ю. Д. Лівшиця, “притягнення особи в якості обвинуваченого і пред'явлення йому обвинувачення (повідомлення про підозру) ... самі по собі ще не є підставами для вжиття запобіжних заходів” [12, с. 16].

Такої ж точки зору дотримується А. Д. Буряків, вважаючи, що “сам факт залучення певної особи в якості обвинуваченого (повідомлення про підозру), хоча і зобов'язує уповноважену особу обговорити і вирішити питання про застосування запобіжного заходу, не тягне механічної необхідності її обрання ... підставою застосування заходів припинення є неналежна поведінка підозрюваного (обвинуваченого), яка виражається в порушенні покладених на нього законом процесуальних обов'язків, що забезпечують досягнення завдань кримінального судочинства (ухилення від суду і слідства, перешкоджання встановленню істини тощо)” [13, с. 9].

І. М. Гуткін писав: “з метою обґрунтованого застосування запобіжних заходів закон вимагає, щоб висновок про наявність тієї чи іншої обставини, що утворює підставу застосування запобіжного заходу,

був не голосливим, а мав під собою “достатні підстави”, базувався на конкретних матеріалах” [14, с. 24].

Вказані позиції науковців ураховано в новому КПК України, який набрав чинності 20 листопада 2012 року, де в статті 177 зазначено, що слідчий, прокурор не мають права ініціювати застосування запобіжного заходу без наявності для цього підстав, передбачених КПК України.

Закріплення такої норми сприяло тому, що слідчий, прокурор виважено підходять до вирішення питання про обрання запобіжного заходу, а в разі безпідставного звернення з клопотанням, слідчий суддя, як правило, відмовляє в його задоволенні.

Отже, враховуючи викладене, можна стверджувати, що підстави обрання запобіжного заходу у вигляді домашнього арешту – це сукупність фактичних даних, які містяться в матеріалах кримінального провадження, що мають доказове значення, наявність яких дозволяє вважати, що підозрюваний може переховуватися від органу розслідування, суду, продовжити займатися злочинною діяльністю, може загрожувати свідку або іншим учасникам судочинства, знищити докази або іншим шляхом перешкодити здійсненню досудового розслідування.

Фактичні дані, на підставі яких зроблено висновки про доцільність обрання запобіжного заходу, в тому числі й домашнього арешту, повинні бути достовірними. Однак вивчення кримінальних проваджень свідчить, що при розслідуванні досить рідко вдається отримати інформацію, яка прямо вказує, що обвинувачений має намір вчинити дії, визначені в статті 177 КПК України. У більшості випадків слідчому, прокурору доводиться обґрунтовувати своє рішення про обрання запобіжного заходу відомостями, які лише непрямым чином вказують на наміри підозрюваного. Звичайно, не представляє труднощів зробити обґрунтоване припущення про те, що підозрюваний може переховуватися від органів розслідування та суду, якщо він не має постійного місця проживання або після вчинення злочину певний час уже переховувався від правоохоронних органів. Іноді при розслідуванні провадження може бути отримана інформація про те, що підозрюваний або його родичі намагаються чинити тиск на учасників кримінального судочинства з метою домогтися зміни їх показань у вигідну для себе сторону. Може бути також встановлено факт вчинення підозрюваним нового злочину в період розслідування, або отримано відомості про те, що підозрюваний висловлював намір вчинити новий злочин. Однак, найчастіше таких конкретних даних у слідчого немає, тому рішення про обрання запобіжного заходу та його вид на практиці представляє певні труднощі.

Аналіз передбачених КПК України підстав дає можливість стверджувати, що законом прямо не передбачено можливості забезпечення належного виконання своїх обов'язків засудженим.

Так, у статті 177 КПК України зазначено, що однією з підстав застосування запобіжного заходу є запобігання спробам підозрюваного переховуватися від органів досудового розслідування та/або суду. В той же час, після винесення судом вироку відсутні процесуальні гарантії “належної поведінки” підозрюваного.

Таким чином, у КПК України не передбачено можливості попередження випадків ухилення засудженого від відбування покарання.

Доречно навести висловлювання П. І. Люблінського: “Прагнення підозрюваного до ухилення від слідства, знаходиться у його психіці, а тому не може бути констатовано безпосередньо. Для встановлення такого прагнення доводиться вдаватися до визначення мотивів, які могли вплинути на психіку людини та сприяти прийняттю рішення про ухилення від правоохоронних органів”. У зв’язку з цим автор вказував, що висновки слідчого або судді, зроблені на підставі оцінки мотивів ухилення, є приблизними, але все ж їх необхідно враховувати при обранні запобіжного заходу [15, с. 348].

Зважаючи на викладене, а також з метою попередження можливості засудженого ухилитися від відбування покарання вважається за доцільне доповнити ч. 1 ст. 177 КПК України новим пунктом наступного змісту “ухилитися від відбування покарання”.

Обрання запобіжного заходу, в тому числі й домашнього арешту, допустимо не тільки за наявності законних на те підстав, але й певних умов. Наявність умов сприяє об’єктивному вибору конкретного виду запобіжного заходу.

Зважаючи на важливість правильного визначення підстав та умов застосування запобіжних заходів, необхідним є розмежувати ці поняття.

Так, на відміну від підстави, умова позначає: обставини, від яких щонебудь залежить; обстановку, в якій відбуваються, проходять різні події.

Н. В. Буланова під умовами обрання запобіжного заходу розуміє обставини, які створюють правову ситуацію, що допускає можливість застосування запобіжного заходу. Такими умовами (обставинами) виступають наявність розпочатого кримінального провадження і повідомлення особі про підозру [5, с. 256].

На переконання Е. К. Кутуєва, під умовами застосування запобіжних заходів слід розуміти “встановлені законом обставини, відсутність яких виключає можливість обрання запобіжного заходу” [16, с. 27].

Аналізуючи існуючі в теорії кримінального процесу поняття умов обрання запобіжних заходів, ми вважаємо, що під умовами обрання домашнього арешту слід розуміти певні обставини, які дають можливість обрання цього запобіжного заходу.

На думку більшості процесуалістів, умови обрання заходів процесуального примусу можна класифікувати на загальні та спеціальні (особливі).

Узагальнення процесуальних позицій науковців дає підстави стверджувати, що до загальних умов належать: наявність розпочатого кримінального провадження; наявність суб'єкта, що здійснює досудове розслідування.

Однак, на нашу думку, друга загальна умова є зайвою, оскільки факт початку кримінального провадження передбачає наявність суб'єкта, який його розпочав, а тому виділяти окремо наявність суб'єкта як умови є недоцільним.

Що ж стосується спеціальних умов, то до них відносяться: вказівка в санкції статті КК України на те, що за злочин, вчинений підозрюваним, передбачено покарання у вигляді позбавлення волі; наявність у підозрюваного (обвинуваченого) житла.

На думку К. Т. Балтабаєва, при домашньому арешті під житлом слід розуміти квартиру, будинок або кімнату, а в умовах плавання – каюту, річкове або морське судно, де обвинувачений, підозрюваний постійно або тимчасово проживає одноосібно, з сім'єю або з іншими особами, а також інше спеціально обладнане для проживання місце або приміщення. Під спеціальним місцем або приміщенням він має на увазі лікарню, приватну клініку, пансіонат, дачу, інші місця і приміщення у випадках, коли це питання стосується певної категорії осіб, які займають відповідальну державну посаду, володіють імунітетом від кримінального переслідування, що є носіями державної таємниці тощо [17, с. 112].

Не суперечить змісту закону надання обвинуваченому житла родичами та іншими особами, а також оренда безпосередньо ним або іншою особою житла на період проведення досудового розслідування та розгляду провадження у суді [18, с. 112].

У положеннях КК України поняття житла використовується при формулюванні окремого складу злочину у виді порушення недоторканності житла (стаття 162), кваліфікуючої ознаки деяких злочинів (статті 185–187), а також окремої обставини, що виключає злочинність діяння, оскільки відвернення протиправного насильницького вторгнення у житло чи інше приміщення є правомірною дією (ч. 5 ст. 36). Пленум Верховного Суду України в п. 30 постанови “Про судову практику в справах про корисливі злочини проти приватної власності” від 25 грудня 1992 року № 12 роз'яснив, що житло – це приміщення, яке призначене для постійного чи тимчасового проживання людей (приватний будинок, квартира, кімната в готелі, дача, садовий будинок тощо), а також ті його складові частини, які використовуються для відпочинку, зберігання майна або задоволення інших потреб людини (балкони, веранди, комори тощо) [19, с. 182].

Зважаючи на викладене, на наше переконання, під поняттям житло слід розуміти індивідуальний житловий будинок з його складовими

житловими і нежитловими приміщеннями, житлове приміщення незалежно від форми власності, що входить до житлового фонду і використовується для постійного або тимчасового проживання, а так само інше приміщення або будівля, що не входить до житлового фонду, але використовується для тимчасового проживання.

На думку А. Є. Григор'євої, до спеціальних умов обрання домашнього арешту необхідно віднести відомості, що свідчать про те, що в органу, який здійснює розслідування у кримінальному провадженні, немає підстав побоюватися втечі підозрюваного (обвинуваченого), в той же час застосування іншого, більш м'якого запобіжного заходу за обставинами справи, неможливо [20, с. 11].

К. Т. Балтабаєв при обранні домашнього арешту пропонував ураховувати обставини, пов'язані з посадовим чи громадським становищем підозрюваного (обвинуваченого), заслугами перед суспільством і державою тощо [21, с. 93].

На нашу думку, до спеціальних умов доцільно також віднести засвідчення факту продажу наявної у власності підозрюваного нерухомості; наявність судимості за однорідними статтями КК України; негативну характеристику з місця роботи, навчання; приналежність підозрюваного до громадянства іншої держави тощо.

У кримінально-процесуальній науці є різні поняття умов обрання запобіжних заходів, суть їх, у цілому, зводиться до розуміння наявності об'єктивних вимог кримінально-процесуального закону, дотримання яких сприяє ухваленню рішення про обрання запобіжного заходу та засвідчує його законність і обґрунтованість.

На думку Н. І. Капінуса, "цільове призначення умов полягає в тому, щоб допомогти уповноваженій особі обрати запобіжний захід, зробити правильний вибір конкретного виду запобіжного заходу..." [22, с. 93].

Проте, на нашу думку, їх мета полягає в установленні певних вимог до особистості підозрюваного (обвинуваченого), а також до інших об'єктивних обставин, що мають значення для розслідування, виступаючи додатковими гарантіями від неправомірного і необґрунтованого обмеження прав обвинуваченого.

Результати проведеного анкетування засвідчили неоднозначність думок працівників слідчих підрозділів щодо питання необхідності врахування вищевказаних відомостей. Так, 15,2 % опитаних вважають за доцільне враховувати лише вік підозрюваного, 20,5 % – стан здоров'я, 10,3 % опитаних вважають, що необхідно враховувати сімейний стан (наявність малолітніх дітей, утриманців і т. ін.), 10,6 % – вагітність і лише 14,2 % опитаних вважають за необхідне враховувати інвалідність особи.

У той же час, на думку 12,1 % респондентів, при обранні домашнього арешту будь-які обставини взагалі не повинні враховуватися.

Висновки. На нашу думку, при вирішенні питання про обрання запобіжного заходу слід урахувувати всі перелічені вище обставини. Крім того, вважаємо за доцільне в статті 177 КПК України передбачити, що при обранні запобіжного заходу повинні враховуватися також: відомості про поведінку підозрюваного в суспільстві; наявність судимості; можливість вчинення антигромадських діянь, у тому числі й таких, що не тягнуть кримінальної відповідальності; асоціальний спосіб життя, характеристики за місцем роботи або навчання, проживання; трудова діяльність; характер скоєних злочинних дій і поведінка після вчинення злочину тощо.

Список використаних джерел

1. Конституція України від 28 черв. 1996 р. // Відомості Верховної Ради. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Назаров А. Д. Следственные ошибки в досудебных стадиях уголовного процесса : учеб. пособ. / А. Д. Назаров. – Красноярск, 2000. – 256 с.
3. Смирнов А. В. Уголовный процесс : учебник / А. В. Смирнов, К. Б. Калининский ; [под общ. ред. А. В. Смирнова]. – [5-е изд., перераб.]. – М. : Норма : ИНФРА-М, 2012. – 768 с.
4. Данышина Л. И. Меры пресечения при производстве по уголовному делу : учеб. пособ. / Л. И. Данышина. – М. : УМЦ при ГУК МВД РФ, 1991. – 40 с.
5. Буланова Н. В. Заключение под стражу при предварительном расследовании преступлений : науч.-метод. пособ. / Н. В. Буланова ; [под ред. д.ю.н. М. Е. Токаревой]. – М. : Изд-во “Юрлитинформ”, 2005. – 256 с.
6. Рыжаков А. П. Меры пресечения / А. П. Рыжаков. – М. : Информ.-издат. дом “Филинь”, 1997. – 176 с.
7. Кудин Ф. М. Принуждение в уголовном судопроизводстве / Ф. М. Кудин. – Красноярск : Изд-во Красноярск. ун-та, 1985. – 136 с.
8. Давыдов П. М. Применение мер процессуального принуждения по Основам уголовного судопроизводства / П. М. Давыдов, П. П. Якимов. – Свердловск, 1961. – 118 с.
9. Овчинников Ю. Г. Домашний арест как мера пресечения в уголовном процессе : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. : спец. 12.00.09 / Юрий Георгиевич Овчинников. – Омск, 2006. – 22 с.
10. Сергеев А. И. Основания применения мер пресечения / А. И. Сергеев // Актуальные проблемы предварительного следствия и дознания : сб. науч. тр. – М., 1997. – С. 205–112.
11. Корнуков В. М. Меры процессуального принуждения в уголовном судопроизводстве / В. М. Корнуков. – Саратов, 1978. – 191 с.
12. Лившиц Ю. Д. Меры пресечения в советском уголовном процессе / Ю. Д. Лившиц. – М., 1964. – 138 с.
13. Буряков А. Д. Меры пресечения в советском уголовном процессе : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.09 / А. Д. Буряков. – М., 1967. – 18 с.

14. Гуткин И. М. Меры пресечения в советском уголовном процессе : лекция / И. М. Гуткин. – М., 1963. – 43 с.
15. Люблинский П. И. Свобода личности в уголовном процессе (меры обеспечения неуклонение обвиняемого от правосудия) / П. И. Люблинский. – СПб., 1906. – 709 с.
16. Кутуев Э. К. Меры принуждения в уголовном процессе. Теоретические и организационно-правовые проблемы : монография / Э. К. Кутуев. – М. : ЮНИТИ-ДАНА : Закон и право, 2009. – 111 с.
17. Балтабаев К. Т. Понятие “жилища” при применении домашнего ареста в качестве меры пресечения (процессуально-правовой аспект) / К. Т. Балтабаев // Научные труды Карагандинского юрид. ин-та МВД РК. – Караганда : КЮИ МВД РК им. Б. Бейсонова, 2002. – Вып. 6. – С. 112–116.
18. Ищанов Г. С. Домашний арест: проблемы и перспективы / Г. С. Ищанов // Рос. юстиция. – 2007. – № 11. – С. 32–36.
19. О судебной практике по делам о преступлениях против личной ответственности граждан : Постановление Пленума Верховного Суда СССР от 5 сент. 1986 г. № 11 // Сб. постановлений Пленумов Верховных Судов СССР и РСФСР по уголовным делам. – М., 2000. – С. 182–185.
20. Григорьева А. Е. Вопросы теории и практики избрания следователями органов внутренних дел отдельных мер пресечения: залога и домашнего ареста : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : спец. : 12.00.09 / Ачена Егоровна Григорьева. – Красноярск, 2008. – 22 с.
21. Балтабаев К. Т. Основания и условия применения домашнего ареста в качестве меры пресечения / К. Т. Балтабаев // Проблемы применения уголовно-процессуального права : сб. науч. тр. – Караганда ; Карагандинская высш. шк. КНБ РК, 1999. – С. 89–94.
22. Капинус Н. И. Процессуальные гарантии прав личности при применении мер пресечения в уголовном процессе : монография / Н. И. Капинус. – М. : Издат. дом “Буквезд”, 2007. – 416 с.

Проведен анализ особенностей оснований и условий избрания домашнего ареста. Предложены возможные пути решения проблемных вопросов досудебного производства. Рассмотрен порядок избрания домашнего ареста в отношении подозреваемых, обвиняемых, в том числе, которые являются членами преступных группировок.

The article deals with the analysis of the reasons and conditions of the selecting a house arrest. The possible ways to solve these problems of pre-trial proceedings are given. The procedure of the selecting a house arrest to the suspects, accused, including the members of the criminal groups are considered.

Стаття надійшла до редакції журналу 26 листопада 2013 року.